

گردهمایی بیش از ۱۰۰ تهران پژوه در موسسه همشهری به مناسبت هفته تهران جویندگان رازهای پنهان تهران

همشهری

رمزگشایی از رازهای پایتخت در تورها و نشست‌های مرکز تهران پژوهی همشهری

کوچه به کوچه با خاطرات تهران

همشهری

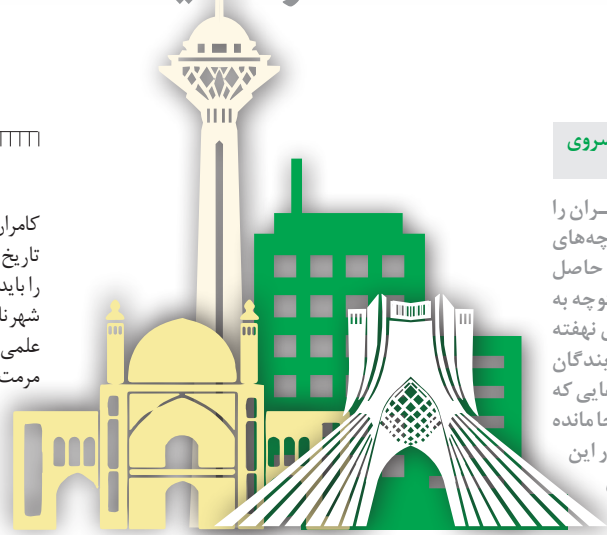

دوره‌های ۱۰۰ تهران شناسی

از حکایت نقشه ۹۰ ساله تهران تا پیشنهاد گویاکردن تاریخ پایتخت

گزارش: حسن حسن زاده، بهاره خسروی روزنامه‌نگار

اگر اکنون هویت محله‌های تهران را می‌شناسیم و با قدم‌زدن در پس کوچه‌های آن گویی به دل تاریخ سفر می‌کنیم، حاصل پژوهش تهران پژوهی است که کوچه به کوچه تهران را برای کشف رازهای نهفته این شهر جستجو می‌کند. آنها را باید جویندگان رازهای پنهان تهران نامید؛ همان‌هایی که عمری تصاویر، کتاب‌ها و اسناد به جا مانده از تاریخ تهران را ترویج کرده‌اند. در این صفحه به معرفی برخی تهران پژوهان سرشناسی پرداخته‌ایم که در نشست‌های ما حضور داشتند.

متولد ۱۳۲۵

کامران صفامنش

کامران صفامنش، پژوهشگر تاریخ معماری و شهرسازی را باید معمار هویت گمشده شهر نامید. او بیش از ۴۰ مقاله علمی در موضوعات معماری، مرمت و طراحی شهری تألیف کرده است. از مهم‌ترین فعالیت‌های او می‌توان به طرح بازسازی و احیای قیبرستان‌های تاریخی ظهیرالدوله، امامزاده عبدالله و بی‌بی زبیده، مجموعه فیلم‌خانه ملی ایران در تهران، طرح کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و... اشاره کرد.

متولد ۱۳۲۷

محمد رضا سبحان

طراحی نقشه‌های جغرافیایی ایران و تهران با نام خاندان سبحان گره خورده است. محمد رضا سبحان، نسل سوم این خاندان و رئیس هیأت‌مدیره مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سبحان از کودکی نزد پدرش عباس سبحان نقشه‌کشی آشنا شد. او حد فاصل سال‌های ۱۳۵۱ تا ۱۳۸۰ در همکاری با مؤسسات معروف کارتوگرافی بین‌المللی، مانند «گنورگ وسترن» و «کارل ونشو» توان علمی و فنی و کیفیت روش‌های نقشه‌نگاری در ایران را افزایش داد.

متولد ۱۳۲۷

منوچهر صدوقی سها

منوچهر صدوقی سها، پژوهشگر حکمت و فلسفه، عرفان پژوه، نویسنده و حقوق‌دان در شناخت و معرفی حوزه فلسفه و حکمت تهران گام‌های مؤثری برداشته است. سها کتابی در حوزه فلسفه و قدمای تهران دارد و حوزه فلسفه تهران را از غنی‌ترین حوزه‌های فلسفی ایران می‌داند. تاریخ حکما و عرفای متأخر بر ملاصدرا و شرح جدید منظومه سبزواری از جمله آثار و تألیفات اوست.

متولد ۱۳۳۰

جمشید کیانفر

جمشید کیانفر، پژوهشگر، نویسنده، مصحح نسخ خطی و کتاب‌شناس، سالیان بسیار در حوزه تدریس نسخ خطی و تاریخ فعالیت کرده است. او سال ۱۳۵۵ در کتابخانه ملی استخدام شد و با بهره‌گیری از استادانی چون عبدالله انوار و ایرج افشار، گام‌های مؤثری در حوزه تاریخ و فرهنگ برداشت. کشف تلبیس یا نیرنگ و دورویی انگلیس در ایران، تصحیح سفارنامه خوارزم و تصحیح نسخ‌التواریخ از جمله آثار اوست.

متولد ۱۳۴۵

مهرشاد کاظمی

مهرشاد کاظمی، تهران پژوه و صاحب امتیاز نشریه تهرانگرد، بیش از ۲۰ سال است که در حوزه تاریخ و هویت پایتخت پژوهش می‌کند. او که از سال ۱۳۷۸ با انتشار نشریه «تهران» پا به این عرصه گذاشته، بنیانگذار جایزه تهران نیز به شمار می‌رود که تاکنون ۸ دوره از آن برگزار شده است. کاظمی مستندات، یادداشت‌ها و نظرات ۱۲۱ جهانگرد که در طول ۳۰ سال به تهران سفر کرده و به این گستره پرداخته‌اند، در کتابی دوجلدی گردآوری کرده که به‌زودی منتشر می‌شود.

متولد ۱۳۳۲

داریوش شهبازی

داریوش شهبازی آثار بسیاری در حوزه تاریخ تهران به چاپ رسانده است؛ از کتاب ۲ جلدی روایاتی از تهران قدیم تا کتاب ۴ جلدی پرسه در دارالخلافه و کتاب الهیه تا دروازه غار که پژوهشی درباره اماکن، اشخاص و اتفاقات تهران معاصر با تکیه بر محله دروازه غار امروز است. اما مهم‌ترین و ماندگارترین اثر شهبازی کتاب تهران نامه است که همه جنبه‌های تاریخی، جغرافیایی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... این گستره را ثبت کرده است.

متولد ۱۳۳۳

ترانه یلدا

ترانه یلدا، معمار و شهرساز که دکتری معماری و شهرسازی خود را از دانشگاه پلی‌تکنیک تورین و پاریس گرفته است، از طراحان طرح جامع تهران است. او آثاری چون ترجمه کتاب معماری نیکلای مارکف اثر ویکتور دانیل و ترجمه کتاب مجموعه معماری دوران تحول در ایران را به چاپ رسانده است. یلدا در این آثار کمک شایانی به شناخت و معرفی نمادهای هویتی و ویژگی‌های تاریخی و معماری ایرانی کرده است.

متولد ۱۳۳۳

نصرالله حدادی

نصرالله حدادی، تهران‌شناس معاصر، ناشرو نویسنده، رویانگر تهران است و بیش از ۴۰۰ مقاله به قلم او منتشر شده است. برنامه «با من به تهران بیایید» او سرگذشت محله‌های قدیمی پایتخت را یادآوری می‌کند. او در معیت استادان برجسته‌ای چون جعفر شهری، علی اصغر قمی، شارح نهج‌البلاغه، استاد حسین کریمان، سیدعبدالله انوار و... گام‌های بزرگی در این مسیر برداشت.

متولد ۱۳۳۳

سیدمهدی اعرابی

شمیران گسترهای وسیع در شمال تهران قدیم بود؛ گستره‌ای متشکل از آبادی‌های بسیار که اکنون به محله‌های شمال شهر تبدیل شده‌اند. سیدمهدی اعرابی، یکی از ساکنان قدیمی این گستره و از شمیران پژوهانی است که چند دهه از عمرش را صرف شناخت هویت و آبادی‌های این محدوده کرده و اطلاعات ارزشمندی از زبان، فرهنگ، علما و بزرگان و روند توسعه و شکل‌گیری این آبادی‌ها ارائه کرده است.

متولد ۱۳۳۵

احمد مسجدجامعی

احمد مسجدجامعی، رئیس پیشین شورای اسلامی شهر تهران و وزیر پیشین فرهنگ و ارشاد اسلامی، با تشکیل گروه‌های نام شهرت‌اندازی، بیش از ۱۰ سال در ۱۴۹ جلسه به‌طور میدانی به پژوهش در زمینه تاریخ و هویت تهران پرداخت. او آثاری چون دروازه غار، جسم و جان شهر، الگوهای فرهنگی و اجتماعی شهر، تهرانگردی یا به پای احمد مسجدجامعی، در جست‌وجوی شمیران به چاپ رسانده است.

متولد ۱۳۴۶

محسن ماجدی

محسن ماجدی پژوهش‌هایی ارزشمند درباره آداب و رسوم و عادات اهالی ری، تاریخچه و هویت حرم حضرت عبدالعظیم حسینی (ع) و روند توسعه و موقوفات این آستان مقدس انجام داده است. از او به‌عنوان ری‌پژوه و آستان‌پژوه، دو کتاب به نام‌های «شاهپیر و مفاخر مدفون در رواق ناصری» و «تاریخ طبیعی و اجتماعی چشمه‌علی» به‌زودی منتشر خواهد شد.

متولد ۱۳۴۸

محمود منبعی

از محله‌های قلب تهران قدیم تا آبادی‌های اطراف آن، هر کدام تکه‌ای از تاریخچه و هویتی غنی پایتخت به شمار می‌روند. محمود منبعی، تهران‌پژوه و فعال حوزه تاریخ و هویت تهران، سال‌هاست که با برگزاری سلسله نشست‌هایی درباره تاریخ تهران که با حضور تهران‌پژوهان و علاقه‌مندان به هویت شهر برگزار می‌شود، گام‌هایی مؤثر برای شناخت هویت محله‌های قدیمی و آداب و رسوم تهران برداشته است.

متولد ۱۳۴۹

همایون عبدالرحیمی

همایون عبدالرحیمی، پژوهشگر و نویسنده، حدود ۲۰ سال است که در حوزه تاریخ و هویت تهران فعالیت می‌کند. او معتقد است مستندنگاری پایتخت برای حفظ هویت و فرهنگ این شهر و انتقال آن به نسل‌های بعدی ضروری است. کتاب‌های «آرامستان ظهیرالدوله» و «کوچه‌پسکوچه‌های تهران» که به کوشش او و به‌گونه‌ای مستند گردآوری شده است، گامی بلند برای حفظ هویت و تاریخ پایتخت است.

متولد ۱۳۴۹

حامد ابوحمزه

بیش از ۲۰ سال است که احمد ابوحمزه در حوزه شناخت تاریخ و هویت ری پژوهش می‌کند. او ده‌ها مقاله و تألیف درباره هویت، فرهنگ و آداب و رسوم گستره کهن ری به چاپ رسانده است؛ از جمله طراحی نخستین نقشه گردشگری ری و مجموعه عکس‌هایی از آثار و بناهای تاریخی شهر ری. ابوحمزه همچنین آثاری چون ری در قرون نخستین اسلامی و ترجمه کتاب سکه‌های ری را در دست چاپ دارد.

متولد ۱۳۵۷

علیرضا زمانی

این تهران‌پژوه جوان با مشارکت بیش از ۷۰ محقق، عکاس، نویسنده و... مجموعه‌ای ۱۷۰ جلدی درباره هویت ۲۰۰ محله تهران تولید کرده است. «محله‌ها» عنوان مجموعه کتابی است که هر آنچه درباره تاریخ یک محله باید بدانید در آن یافت می‌شود؛ از چهره‌های مشهوری که روزگاری در محله زیسته‌اند تا خانه‌ها و عمارت‌های تاریخی، یخچال‌ها، آبنبارها و سبک زندگی مردم یک محله.

متولد ۱۳۶۴

بهزاد یعقوبی

بهزاد یعقوبی از جمله تهران‌پژوهان جوانی است که در سال‌های اخیر اقدامات مؤثری در حوزه شناخت و معرفی هویت پایتخت انجام داده است. یعقوبی آثاری چون «واقفان دارالخلافه»، «مساجد دارالخلافه» و «امامزاده‌های دارالخلافه» منتشر کرده است. به‌عنوان مثال، او در کتاب واقفان دارالخلافه علاوه بر واقفان ماندگار پایتخت، اطلاعات ارزشمندی درباره وقفنامه‌های تهران ارائه کرده که منبعی مفید برای دانش‌پژوهان حوزه وقف است.